

İsim

gzip – dosyaları sıkıştırır
 gunzip – sıkıştırılmış dosyaları açar
 gzcata – sıkıştırılmış dosyaları standart çıktıda açar

KULLANIM

```
gzip [ -acdfhlLnNrtvV19 ] [ -S sonek ] [ isim ... ]
gunzip [ -acdfhlLnNrtvV ] [ -S sonek ] [ isim ... ]
gzcata [ -fhLV ] [ isim ... ]
```

AÇIKLAMA

gzip, *isim* ile belirtilen dosyanın boyutunu Lempel–Ziv Kodlamasını (LZ77) kullanarak küçültür. Mümkün olan bütün dosyaların isimlerinin sonuna **.gz** soneki getirilir ama dosyaların sahiplik, erişim ve düzenleme zamanları korunur (VMS için öntanımlı uzantı **-gz**, MSDOS, OS/2 FAT, Windows NT FAT ve Atari için **.z** dir). Şayet herhangi bir dosya ismi belirtilmemişse veya dosya ismi olarak "-" belirtilmişse, standart girdi sıkıştırılır ve standart çıktıya gönderilir. Sembolik bağlar, özellikle göz ardı edilir.

Şayet sıkıştırılmış dosya ismi, içinde bulunduğu dosya sistemi için çok uzun ise, **gzip** bu ismi kısaltır. **gzip**, 3 karakterden uzun dosya ismi bölümlerini kısaltmaya çalışır (noktalar ile sınırlanmış bölümler). Şayet isim sadece küçük bölümler içeriyorsa, uzun kısımlar kısaltılır. Örneğin; dosya isimleri 14 karakter ile sınırlandırılmış ise, *gzip.msdos.exe*, *gzi.msdx.exe.gz* şeklinde sıkıştırılır. Dosya isimleri için sınırlandırma olmayan dosya sistemlerinde isimler kısaltılmaz.

Öntanımlı olarak, **gzip** orijinal dosya ismini ve zaman etiketlerini sıkıştırılmış dosyada da korur. Bu değerler **-N** seçeneği ile birlikte sıkıştırılmış dosyayı açarken kullanılır. Bu yöntem, kısaltılmış dosya isimleri olması durumunda veya bir dosya transferi sonrası zaman etiketleri korunmamışsa oldukça faydalı olur.

Sıkıştırılmış dosyalar, **gzip -g**, **gunzip** veya **gzcata** kullanılarak orijinal durumlarına dönüştürülebilir. Şayet sıkıştırılmış dosya içinde saklanan orijinal dosya ismi, yeni dosya sistemi için geçerli değilse, orijinal isimden yeni bir isim uydurulur.

gunzip, *.gz*, *-gz*, *.z*, *-z*, *_z* veya *.Z* ile biten dosyaların ve doğru sihirli sayı ile başlayan dosyaların isminin bulunduğu listeyi kendi komut satırına alır ve uzantıları atılmış halde orijinal durumlarına dönüştürür. **gunzip** ayrıca bazı özel uzantıları da tanır: *.tgz* ve *taz* (*.tar.gz* ve *.tar.Z* nin kısaltmaları olarak). Sıkıştırma işlemi sırasında, dosya isminin kısaltılmasının gerekli olması durumunda, **gzip .tar** uzantısı yerine *.tgz* kullanır.

gunzip; **gzip**, **zip**, **compress**, **compress -H** veya **pack** ile sıkıştırılmış paketleri açabilir. Girdi biçiminin tespiti otomatik olarak yapılır. İlk iki biçim için, **gunzip** bir 32 bitlik CRC sınaması yapar. **pack** için, sıkıştırılmamış uzunluğu kontrol eder. Standart **uncompress** biçimi uyum sınamalarına izin verecek şekilde tasarlanmamıştır. Bununla birlikte, **gunzip** bazen bozuk bir *.Z* dosyasını tespit edebilir. Bir *.Z* dosyasını açarken bir hata alırsanız, standart **uncompress** komutunun uyarmadığını görüp de, *.Z* dosyasının sağlam olduğunu düşünmeyin. Bunun anlamı, standart **uncompress**, girdiyi kontrol etmez ve çıktı olarak çöp yığını üretebilir. SCO sıkıştırmasının **-H** biçimi (Izh sıkıştırma yöntemi) bir CRC ihtiva etmez ama bazı tutarlılık denetimlerine izin verir.

zip ile sıkıştırılmış dosyalar, sadece 'deflation' yöntemi ile sıkıştırılmış tek bir üyeye sahip oldukları durumlarda, **gzip** ile açılabilirler. Bu özellik, sadece *tar.zip* dosyalarının *tar.gz* biçimine dönüştürülebilmesi amacı ile tasarlanmıştır. İçinde pek çok dosya bulunan **zip** dosyalarını **gunzip** ile açmak yerine **unzip** ile açın.

gzcat, **gunzip -c** ile aynıdır. (**gzcat**'in gzip ailesi ile gelen komutunun asıl ismi **zcat** dir. **zcat** ise aslında **compress** ailesine aittir. Bu bakımdan, **compress** kurulu sistemlerde komut, **gzcat** şeklinde bulunabilir.) **gzcat**, ya komut satırındaki dosya listesini ya da standart girdideki dosyaları açar ve açılmış veriyi standart çıktıya yazar. **gzcat**, sonu **.gz** ile bitsin ya da bitmesin, doğru sihirli numaraya sahip dosyaları açar.

gzip, **zip** ve **PKZIP**'de kullanılan Lempel–Ziv algoritmasını kullanır. Elde edilen sıkıştırma, dosyanın boyutuna ve genel altdizgelerin dağılımına bağlıdır. (*Ç.N.: **gzip** İngilizce metinler için iyi sonuç verir. Türkçe metinlerin sıkıştırılmasında **bzip2** bariz şekilde daha iyi sıkıştırır.) Sıkıştırma, LZW (**compress**'de kullanılan), Huffman kodu (**pack**'de kullanılan) veya **compact**'daki uyarlanmış Huffman kodu ile yapılandan daha iyi sonuç verir.

Sıkıştırma işlemi, sıkıştırılmış dosya orijinalinden büyük olsa bile, gerçekleştirilir. Bu durum için en kötü senaryo: **gzip** dosya başlığı için fazladan bir kaç bayt, her 32K blok için 5 bayt veya büyük dosyalar için %0.015 oranında boyut artışıdır. Gerçekte kullanılan disk bloklarının sayısı asla artmaz. **gzip**, sıkıştırma veya açma işlemi esnasında, dosya iyeliklerini, kiplerini ve zaman etiketlerini korur.

SEÇENEKLER

-a

--ascii

Ascii metin kipi: satır sonlarını yerel ayarlara göre dönüştürür. Bu seçenek, sadece Unix dışı birkaç sistemde desteklenir. Örneğin MSDOS'da sıkıştırma esnasında CRLF'ler LF'ye çevrilir ve açma işleminde LF'ler CRLF'ye dönüştürülür.

-c

--stdout

--to-stdout

Standart çıktıya yazar, orijinal dosyaları değiştirmeden muhafaza eder. Şayet çeşitli girdi dosyaları mevcut ise, çıktı, sıkıştırılmış bağımsız olarak sıkıştırılmış üyelerden oluşur. Daha iyi sıkıştırma elde etmek için, bütün girdi dosyalarını sıkıştırma işleminden önce birleştirin.

-d

--decompress

--uncompress

Sıkıştırılmış dosyayı açar.

-f

--force

Dosyanın çoklu bağlara sahip olduğu durumlarda veya benzer dosyanın sistemde var olması durumunda ya da sıkıştırılmış verinin bir terminalden okunması/yazılması durumunda bile sıkıştırma/açma işleminin yapılmasını sağlar. Şayet girdi bilgisi **gzip** tarafından tanınmayan bir biçimde ise ve ayrıca **--stdout** seçeneği belirtilmişse, girdi dosyasını hiç değiştirmeden standart çıktıya kopyalar: **gzcat**'in, **cat** gibi davranmasına izin verir. Şayet **-f** verilmemiş ve **gzip** artalanında çalışmıyorsa, varolan dosyanın üzerine yazılıp yazılmayacağını kullanıcıya sorar.

-h

--help

Yardım konularını görüntüler ve çıkar.

-l

--list

Sıkıştırılmış her bir dosya için aşağıdaki bölümleri listeler:

```

compressed size:  sıkıştırılmış dosyanın boyu
uncompressed size: sıkıştırılmamış dosyanın boyu
ratio:             sıkıştırma oranı (bilinmiyorsa 0.0%)
uncompressed_name: sıkıştırılmamış dosyanın ismi

```

Açılmış boyut, `.Z` dosyaları gibi gzip biçiminde olmayan sıkıştırılmış dosyalar için `-1` olarak verilir. Bu tür bir dosyanın açılmış boyutunu bulmak için şunu kullanabilirsiniz:

```
zcat file.Z | wc -c
```

--verbose seçeneği ile birlikte kullanılırsa, aşağıdaki bölümler de gösterilir:

```

method:          sıkıştırma yöntemi
crc:             sıkıştırılmamış verinin 32 bitlik CRC'si
date & time:     sıkıştırılmamış dosya için tarih damgası

```

Desteklenen sıkıştırma yöntemleri: deflate, compress, lzh (SCO compress `-H`) ve pack'dir. **gzip** biçiminde olmayan bir dosya için crc, `ffffffff` şeklinde belirtilir.

--name seçeneği ile sıkıştırılmış dosya içinde eğer varsa, sıkıştırılmamış dosya ismi, tarih ve zaman saklanır.

--verbose seçeneği ile ayrıca, bilinmeyen boyutlar olmadıkça bütün dosyalar için toplam boyut ve sıkıştırma oranı görüntülenir. **--quiet** seçeneği ile, başlık ve toplam satırları görüntülenmez.

-L

--license

gzip lisansını görüntüler ve çıkar.

-n

--no-name

Sıkıştırırken, orjinal dosya adını ve tarih damgasını kaydetmez. (İsmin kırılması gerektiğinde, orjinal isim her zaman kaydedilir.) Açarken, orjinal ismi (sadece sıkıştırma sonekini kaldırır) ve orjinal tarih damgasını eski haline getirmez (sıkıştırılmış dosyadan kopyalar). Bu seçenek açma işlemi için ötanımlıdır.

-N

--name

Sıkıştırırken dosya adını ve zaman damgasını kaydeder; bu seçenek sıkıştırma için ötanımlıdır. Açarken, varsa, orjinal dosya adı ve zaman damgasını eski haline getirir. Dosya ismi için sınırlama uygulayan sistemler veya bir dosya aktarımı sonucu zaman damgasının kaybolduğu durumlar için oldukça kullanışlı bir seçenektir.

-q

--quiet

Bütün uyarılar engellenir.

-r

--recursive

Dizinin alt dizinlerini de ardışık olarak dolaşır. Şayet komut satırından belirtilen bir dosya ismi bir dizin ise, **gzip** bu dizinin içine girer ve orada bulunan bütün dosyaları sıkıştır (veya **gunzip**'in kullanıldığı durumlara açar).

-S .sonek

--suffix .sonek

`.gz` soneki yerine `.sonek` sonekini kullanır. Herhangi bir sonek belirtilebilir. Dosyaları başka bir sisteme taşımak gibi bir niyetiniz varsa, karışıklığa sebep olmamak adına, `.z` ve `.gz` dışındaki soneklerden kaçının. Sonek bulunmadığı durumlarda, **gunzip** bütün dosyaları soneksiz açmaya kalkar:

```
gunzip -S "" * (MSDOS için *.*)
```

gzip'in eski sürümleri **.z** son ekini kullanmaktaydı ama **pack(1)** ile bir karışıklığa sebebiyet vermemek için bundan vazgeçildi.

-t

--test

Sıkıştırılmış dosyanın bütünlüğünü sınar.

-v

--verbose

Ayrıntı kipi. Sıkıştırılan veya açılan her bir dosya için isim ve sıkıştırma oranını gösterir.

-V

--version

Sürüm numarasını ve derleme seçeneklerini gösterir ve çıkar.

-#

--fast

--best

Sıkıştırma hızını ayarlamayı sağlar. **-1** ile **-9** arasında değişen değerler alır. **-1** (**--fast**) ile en hızlı yöntemle en az sıkıştırma, **-9** (**--best**) ile en yavaş yöntemle en yüksek sıkıştırma yapılır. Öntanımlı değer **-6** dır (hız ve sıkıştırmanın her ikisinde olabildiğince yüksek olduğu durum).

GELİŞMİŞ KULLANIM

Çoklu sıkıştırılmış dosyalar birleştirilebilir. Bu durumda, **gunzip** bütün üyeleri tek seferde açacaktır. Örneğin:

```
gzip -c dosya1 > foo.gz
gzip -c dosya2 >> foo.gz
```

Daha sonra bu komut verilirse:

```
gunzip -c foo
```

Elde edilen sonuç aşağıdaki komuta eşdeğerdir:

```
cat dosya1 dosya2
```

Bir **.gz** dosyasının bozulması durumunda diğer dosyayı kurtarmak mümkün olabilir (şayet hasarlı üye çıkarılırsa). Bununla birlikte, bütün üyeleri tek seferde sıkıştırarak daha iyi sıkıştırma sağlayabilirsiniz:

```
cat dosya1 dosya2 | gzip > foo.gz
```

Bu, aşağıdaki yöntemden daha iyi sıkıştırma sağlar.

```
gzip -c dosya1 dosya2 > foo.gz
```

Şayet birleşik dosyaları daha iyi bir sıkıştırma için tekrar sıkıştırmak isterseniz:

```
gzip -cd eski.gz | gzip > yeni.gz
```

Şayet sıkıştırılmış bir dosya çeşitli üyeler içeriyorsa, **--list** seçeneği ile bildirilen açılmış boyut ve CRC raporu sadece son üye için verilir. Diğerlerini kapsamaz. Şayet bütün üyelerin açılmış boyutuna ihtiyacınız varsa:

```
gzip -cd dosya.gz | wc -c
```

Çoklu dosyalar ile tek bir arşiv oluşturmak istiyorsanız ve daha sonra bu dosyaları birbirinden bağımsız olarak açılabilmesini istiyorsanız, **tar** veya **zip** gibi bir arşivleyici kullanın. GNU **tar** yazılımı **gzip**'i başlatmak için **-z** seçeneğine sahiptir. **gzip**, **tar** uygulamasına tamamlayıcı olarak geliştirilmiştir, onun yerini alacak bir uygulama değildir.

ORTAM DEĞİŞKENLERİ

GZIP ortam değişkeni, **gzip** uygulaması için öntanımlı birkaç değer ihtiva eder. Bu değerler önce yorumlanır ve daha sonra komut satırından belirtilen parametreler tarafından değiştirilebilirler. Örneğin:

```
sh için:  GZIP="-8v --name"; export GZIP
csh için: setenv GZIP "-8v --name"
MSDOS için: set GZIP=-8v --name
```

Vax/VMS'de ortam değişkeninin adı karışıklık yaratmamak için **GZIP_OPT** olarak geçer.

İLGİLİ BELGELER

compact(1), **compress(1)**, **gzexe(1)**, **pack(1)**, **unzip(1)**, **zcmp(1)**, **zforce(1)**, **zip(1)**, **zmore(1)**, **znew(1)**.

gzip dosya biçimi P. Deutsch içinde **GZIP** dosya biçimi belirtimi sürüm 4.3 olarak Internet RFC 1952'de (Mayıs 1996) belirtilmiştir ve <<ftp://ftp.isi.edu/in-notes/rfc1952.txt>> adresinde bulunabilir. **zip** biçimi ise P. Deutsch içinde DEFLATE sıkıştırılmış veri biçimi belirtimi sürüm 1.3 olarak Internet RFC 1951'de (Mayıs 1996) belirtilmiştir ve <<ftp://ftp.isi.edu/in-notes/rfc1951.txt>> adresinde bulunabilir.

ÇIKIŞ DURUMU VE HATA İLETİLERİ

Çıkış durumu normalde 0 dir, hata oluşması durumunda 1 döner, uyarı oluşması durumunda 2 döner.

```
Usage: gzip [-cdfhlLnNrtvV19] [-S suffix] [file ...]
```

Komut satırında geçersiz seçenekler tanımlandı.

dosyaismi: not in gzip format

gunzip'e argüman olarak verilen dosya, sıkıştırılmış bir dosya değil.

dosyaismi: Corrupt input. Use zcat to recover some data.

Sıkıştırılmış dosya zarar görmüş. Hatanın verildiği noktaya kadar olan kısım şu şekilde kurtarılabilir:

```
zcat dosyaismi > kurtarılan
```

dosyaismi: compressed with xx bits, can only handle yy bits

Dosya (LZW kullanılarak) bu makinedeki açma programının işleyebileceği bitlerden daha fazlasını kullanabilen bir uygulama ile sıkıştırılmış. Dosyayı **gzip** ile tekrar sıkıştırın. Hem daha iyi sıkıştırma sağlar, hem de daha az bellek kullanır.

dosyaismi: already has .gz suffix -- no change

Belirtilen dosyanın zaten sıkıştırılmış olduğu kabul ediliyor. Dosyayı tekrar isimlendirin ve tekrar deneyin.

dosyaismi already exists; do you wish to overwrite (y or n)?

Mevcut dosyanın değiştirilmesini istiyorsanız "y" tuşuna basın, istemiyorsanız "n" ye basın.

gunzip: corrupt input

Bir SIGSEGV çelişkisi saptandı. Girdi dosyası bozuk olabilir.

xx.x%Percentage of the input saved by compression.

Sıkıştırma tarafından kaydedilmiş girdinin yüzdesi (sadece **-v** ve **-l** ile alakalıdır).

-- not a regular file or directory: ignored

Girdi dosyası normal bir dosya veya dizin değil ise (örneğin, bir sembolik bağ, soket, FIFO veya aygıt dosyası olabilir), dokunulmaz.

-- has xx other links: unchanged

Girdi dosyası bağlara sahiptir; dokunulmadan geçildi. Daha fazla bilgi için **ln(1)**'e bakınız. Çok sayıda bağa sahip dosyaları sıkıştırmak için **-f** seçeneğini kullanınız.

YETERSİZLİKLER

Sıkıştırılmış veriyi bir teybe yazarken, genellikle, çıktığı blok sınırına kadar sıfırlarla doldurmak gerekebilir. Veri okunduğu ve bütün blok **gunzip**'e açılmak üzere gönderildiği zaman, **gunzip** sıkıştırılmış verinin ardında fazladan çöplük izi bulur ve öntanımlı olarak bir uyarı verir. Bu iletiyi atlamak için **--quiet** seçeneğini kullanmanız gerekir. Bu seçenek **GZIP** ortam değişkeni vasıtası ile ayarlanabilir:

```
sh için:  GZIP="-q" tar -xfz --block-compress /dev/rst0
csh için: (setenv GZIP -q; tar -xfz --block-compr /dev/rst0
```

Yukarıdaki örnekte, **gzip**, GNU **tar** uygulaması tarafından, belirtilen **-z** seçeneği ile çalıştırılır. Teypler üzerinde okuma ve yazma için aynı boyda bloklar ayrılmış olduğundan emin olun (**tar**'ın **-b** seçeneği ile). Bu örnek sizin **tar** uygulamasının GNU sürümünü kullandığınızı kabul ederek verilmiştir.

YAZILIM HATALARI

gzip biçimi, modulo 2^{32} girdi boyutuna göre davranır, bu nedenle **--list** seçeneği, 4 GB veya daha büyük dosyaların sıkıştırılmamış boyunu ve sıkıştırma oranını yanlış raporlar. Daha büyük dosyaların gerçek boyutlarını tespit etmek için aşağıdaki komutu kullanarak bu sorunun çevresinden dolanabilirsiniz:

```
zcat dosya.gz | wc -c
```

Şayet sıkıştırılmış dosya araştırılamayan bir ortam üzerinde ise, **--list** seçeneği boyut olarak **-l** ve crc olarak **ffffffff** döndürür.

Bazı çok istisnai durumlarda, **--best** seçeneği öntanımlı seviye **-6**'dan daha kötü bir sıkıştırma uygular. Bazı son derece gereksiz dosyalarda, **compress**, **gzip**'den daha iyi sıkıştırma sağlar.

TELİF HAKKI

Telif Hakkı © 1998, 1999, 2001 Free Software Foundation, Inc.

Telif Hakkı © 1992, 1993 Jean-loup Gailly

Permission is granted to make and distribute verbatim copies of this manual provided the copyright notice and this permission notice are preserved on all copies.

Permission is granted to copy and distribute modified versions of this manual under the conditions for verbatim copying, provided that the entire resulting derived work is distributed under the terms of a permission notice identical to this one.

Permission is granted to copy and distribute translations of this manual into another language, under the above conditions for modified versions, except that this permission notice may be stated in a translation approved by the Foundation.

ÇEVİREN

Yalçın Kolukısa <[yalcink01 \(at\) yahoo.com](mailto:yalcink01@yahoo.com)>, Ocak 2004

YASAL UYARI

Bu çevirinin telif hakkı yukarıda belirtilen çevirmen(ler)e aittir. Özgün belgenin telif hakkı ve lisans bilgileri varsa ve belge içinde belirtilmemişse belge sonunda belirtilmiş olacaktır. Bu çevirinin lisansı, özgün belge için belirtilmiş bir lisans varsa ve bu lisans çevirinin de aynı lisansa sahip olmasını gerektiriyorsa onunla aynıdır, yoksa GNU GPL lisansı ve her iki durumda da ek olarak aşağıdaki koşullar geçerlidir. GNU GPL lisansı <<http://www.gnu.org/licenses/gpl.html>> adresinden edinilebilir.

BU BELGE ÜCRETSİZ OLARAK RUHSATLANDIĞI İÇİN, BELGENİN İÇERDİĞİ BİLGİLERİN VEYA KODLARIN NİTELİKLERİ İÇİN İLGİLİ KANUNLARIN İZİN VERDİĞİ ÖLÇÜDE HERHANGİ BİR GARANTİ VERİLMEMEKTEDİR. AKSİ YAZILI OLARAK BELİRTİLMEDİĞİ MÜDDETÇE TELİF HAKKI SAHİPLERİ VE/VEYA BAŞKA ŞAHISLAR BELGELERİ "OLDUĞU GİBİ", AŞIKAR VEYA ZIMNEN, SATILABİLİRLİĞİ VEYA HERHANGİ BİR AMACA UYGUNLUĞU DA DAHİL OLMAK ÜZERE HİÇBİR GARANTİ VERMEKSİZİN DAĞITMAKTADIRLAR. BELGELERİN KALİTESİ VEYA PERFORMANSI İLE İLGİLİ TÜM SORUNLAR SİZE AİTTİR. HERHANGİ BİR HATA VEYA EKSİKLİKTEN DOLAYI DOĞABİLECEK OLAN BÜTÜN SERVİS, TAMİR VEYA DÜZELTME MASRAFLARI SİZE AİTTİR.

İLGİLİ KANUNUN İCBAR ETTİĞİ DURUMLAR VEYA YAZILI ANLAŞMA HARİCİNDE HERHANGİ BİR ŞEKİLDE TELİF HAKKI SAHİBİ VEYA YUKARIDA İZİN VERİLDİĞİ ŞEKİLDE BELGEYİ DEĞİŞTİREN VEYA YENİDEN DAĞITAN HERHANGİ BİR KİŞİ, BELGENİN İÇERDİĞİ BİLGİNİN KULLANIMI VEYA KULLANILAMAMASI (VEYA VERİ KAYBI OLUŞMASI, VERİNİN YANLIŞ HALE GELMESİ, SİZİN VEYA ÜÇÜNCÜ ŞAHISLARIN ZARARA UĞRAMASI VEYA BİLGİNİN BAŞKA BİLGİLERLE UYUMSUZ OLMASI) YÜZÜNDEN OLUŞAN GENEL, ÖZEL, DOĞRUDAN YA DA DOLAYLI HERHANGİ BİR ZARARDAN, BÖYLE BİR TAZMİNAT TALEBİ TELİF HAKKI SAHİBİ VEYA İLGİLİ KİŞİYE BİLDİRİLMİŞ OLSA DAHİ, SORUMLU DEĞİLDİR.

gzip(1)

Bu dosya (man1-gzip.pdf), belgenin XML biçiminin TeXLive ve belgeler-xsl paketlerindeki araçlar kullanılarak PDF biçimine dönüştürülmesiyle elde edilmiştir.

19 Ocak 2007